

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2365/2018
04.12.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Драгићевић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „ББ“ из ..., чији је пуномоћник Милисав Васић, адвокат из ... ради утврђења и поништаја, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 380/18 од 28.02.2018. године, у седници одржаној 04.12.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 380/18 од 28.02.2018. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници П1 117/15 од 27.12.2017. године, ставом првим изреке утврђено је да је ништав и без правне важности уговор о раду бр. .. од 01.09.2015. године, потписан од стране директора тужене. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се поништи као незаконито решење о престанку радног односа бр. .. од 14.09.2015. године потписано од стране директора тужене, те да се тужена обавезе да тужилцу врати на рад и послове сходно њеној стручној спреми. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је код тужене засновала радни однос на неодређено време почев од 01.09.2015. године, као дана ступања на рад код тужене у смислу одредбе члана 32. став 2. Закона о раду, што је тужена дужна признати и трпети. Ставом четвртим изреке утврђено је да је ништав и без правне важности уговор о раду бр. .. од 01.09.2014. године потписан од стране директора тужене. Ставом петим изреке одбијен је евентуални тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је код тужене засновала радни однос на неодређено време од 01.09.2014. године као дана ступања на рад код тужене у смислу одредбе члана 32. став 2. Закона о раду, што је тужена дужна признати и трпети, те да се тужена обавезе да тужилцу врати на посао сходно њеној стручној спреми. Ставом шестим изреке обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове поступка од 73.500,00 динара, док је одбијен захтев тужене (очигледном грешком у писању наведено тужилце) преко досуђених па до тражених 134.000,00 динара. Ставом седмим изреке одбијен је захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка од 301.234,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 380/18 од 28.02.2018. године, одбијена је жалба тужиле и првостепена пресуда потврђена у одбијајућем

делу одлуке о тужбеном захтеву и усвајајућем делу одлуке о захтеву тужене за накнаду трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14 и 87/18), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је са туженом закључила више сукцесивних уговора о раду на радном месту спремачице и то: уговор о раду бр. .. од 01.11.2013. године на одређено време до 60 дана, уговор о раду бр. .. од 03.12.2013. године на одређено време до 60 дана, уговор о раду бр. .. од 18.02.2014. године на одређено време до 60 дана, уговор о раду бр. .. од 01.04.2014. године на одређено време до 60 дана и уговор о раду од 01.11.2014. године на одређено време до добијања сагласности за расписивање и решења по конкурс, најдуже до краја школске 2014/2015 године, почев од 01.11.2014. године до 31.08.2015. године. Тужила је сваки пут ангажована као замена запослене која је одсуствовала са рада због привремене спречености за рад, изузев 01.11.2014. године када је примљена до добијања сагласности за расписивање и избора по конкурс, а најдуже до краја школске 2014/2015 године, односно до 31.08.2015. године. Решењем о престанку радног односа бр. .. од 14.09.2015. године тужили је престао радни однос због истека рока на који је примљена.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су делимично усвојили тужбени захтев и утврдили да је ништав и без правне важности уговор о раду бр. .. од 01.09.2015. године и уговор о раду бр. .. од 01.09.2014. године, будући да тужила као запослена није потписала наведене уговоре о раду, те да наведени уговори нису закључени у складу са одредбом члана 30. Закона о раду, док су одбили тужбени захтев којим је тужила тражила да се поништи као незаконито решење о престанку радног односа од 14.09.2015. године и да се обавезе тужена да тужилу врати на рад, као и захтев којим је тужила тражила да се утврди да је код тужене засновала радни однос на неодређено време почев од 01.09.2015. године (односно од 01.09.2014. године – евентуално постављени тужбени захтев), закључивши да се не може применити одредба члана 32. став 2. Закона о раду, већ да се у конкретном случају имају применити одредбе Закона о основама система образовања и васпитања (као специјалног закона), а који закон не предвиђа могућност заснивања радног односа на неодређено време без конкурса, осим у случају преузимања запосленог, при том оценивши да је решење о престанку радног односа од 14.09.2015. године донето због истека рока на који је тужила примљена у радни однос у смислу

одредбе члана 132. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања у вези са одредбом члана 175. тачка 1. Закона о раду.

Неосновани су наводи и разлози ревизије тужиље којима се правноснажна пресуда побија због погрешне примене материјалног права.

Наиме, Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 72/09... 68/15) прописано је да делатност образовања и васпитања обавља установа и да се на оснивање и рад установе примењују прописи о јавним службама (члан 7. став 1.и 2); да у установи образовно-васпитни рад обављају наставник, васпитач и стручни сарадник, којима могу да помажу и друга лица у складу са овим законом, те да су и други запослени у установи дужни да својим радом и укупним понашањем поштују опште принципе образовања и васпитања и доприносе остваривању циљева образовања и васпитања, општег и посебних стандарда постигнућа и развијану позитивну атмосферу у установи (члан 8. ст.1, 5. и 6).

Одредбом члана 130. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања прописано је да се пријем у радни однос у установи врши на основу преузимања запосленог у установи чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и конкурса, а да се пријем у радни однос на неодређено време на основу конкурса може извршити ако се није могло извршити преузимање запосленог (став 2). Одредбом члана 132. став 1. истог закона прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице и то: ради замене одсутног запосленог до 60 дана, до преузимања запосленог односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс, до избора кандидата када се на конкурс не пријави ни један кандидат или ни један од кандидата не испуњава услове до завршетка школске године или ради извођења верске наставе.

Сагласно наведеном, заснивање, постојање и престанак радног односа у установама предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, регулише посебан закон – Закон о основама система образовања и васпитања, који се у погледу услова и начина заснивања радног односа односи на све категорије запослених лица, дакле не само на лица која непосредно обављају васпитно-образовни рад (наставник, васпитач, стручни сарадник и друго лице), већ и на запослене која обављају друге (помоћне) послове. У конкретном случају тужиља је засновала радни однос на одређено време на основу уговора о раду од 01.11.2013. године, ради замене одсутног радника, у трајању до 60 дана, на радном месту радника на одржавању чистоће, а након тога је са туженом закључила више сукцесивних уговора о раду. Тужиља је сваки пут ангажована као замена запослене која је одсуствовала са рада због привремене спречености за рад, изузев по уговору о раду од 01.11.2014. године када је примљена до добијања сагласности за расписивање и избора по конкурс, а најдуже до краја школске 2014/2015 године, односно до 31.08.2015. године. Тужена је донела оспорено решење о отказу уговора о раду од 14.09.2015. године, којим је одлучено да тужилји престаје радни однос због истека рока на који је примљена. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда правилна је одлука другостепеног суда да у конкретном случају нема места примени одредбе члана

32. став 2. Закона о раду, већ да се у конкретном случају имају применити одредбе Закона о основама система образовања и васпитања (као *lex specialis*), који закон за разлику од Закона о раду не предвиђа могућност заснивања радног односа на неодређено време без конкурса, осим у случају преузимања запосленог, па сходно наведеном ни чињеница да запослени није закључио уговор о раду приликом заснивања радног односа не сматра се да је засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад. Стога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Неоснован је навод ревизије да се у конкретном случају имају применити одредбе Закона о раду, а не одредбе Закона о основама система образовања и васпитања. Наиме, одредбом члана 1. став 1. Закона о раду прописано је да се права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада, уређују овим законом и посебним законом, у складу са ратификованим међународним конвенцијама. То значи да се одредбе Закона о раду примењују на запослене чији радни однос није регулисан посебним законом, или у делу који није регулисан посебним законом. Имајући у виду да је за запослене у систему образовања донет посебан закон, који између осталог регулише и заснивање и престанак радног односа на одређено време, то се у овој правној ствари и на основаност захтева тужиле у овом делу, примењују одредбе Закона о основама система образовања и васпитања. С обзиром да је посебним законом (посебна правила искључују општа) прописано да се радни однос на неодређено може засновати само путем преузимања запосленог у установи чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и конкурса, те да се пријем у радни однос на неодређено време на основу конкурса може се извршити ако се није могло извршити преузимање запосленог, стога је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак нижестепених судова да чињеница да тужилца није закључила уговор о раду приликом заснивања радног односа не сматра се да је засновала радни однос на неодређено време даном ступања на рад, те да је решење о престанку радног односа од 14.09.2015. године донето због истека рока на који је тужилца примљена у радни однос.

Наводи ревизије тужиле који се непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа, те упућују на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање нису посебно размотрени будући да у смислу члана 414. став 2. ЗПП не представљају дозвољен ревизијски разлог. Истовремено не доводе у сумњу правилност пресуђења и примену материјалног права садржаног у одредбама Закона о основама система образовања и васпитања.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић

ДЈ